

Inhoud

Scholen voor iedereen: via pioniersnetwerken op weg naar inclusiever onderwijs	2
1 Waarom?	2
2 Hoe?	3
3 Wie? Actoren en hun perspectieven	3
4 De HORIZON	4
4.1 Via pioniersnetwerken naar ‘scholen voor iedereen’	4
4.2 Pionieren? Concreet!	5
4.3 Startposities	6
4.4 Essentiële factoren en begeleiding	6
5 Pragmatische discussiepunten	7
6 Conclusie en aanbevelingen	9
Bijlage	10
Aanleiding?	10
Horizon in 2040?	11

Scholen voor iedereen: via pioniersnetwerken op weg naar inclusiever onderwijs

Vooraf

Deze dialoognota licht onze visie op de uitrol van 'scholen voor iedereen' toe. Je vindt er handvatten om met je netwerk, je bestuur, je directieteam, je collega's en andere actoren in gesprek te gaan over de realisatie van inclusief onderwijs voor alle leerlingen vanuit 'een brede kijk op inclusie en diversiteit'. Deze tekst biedt een heldere horizon die het principiële standpunt van Katholiek Onderwijs Vlaanderen omschrijft.

1 Waarom?

Vandaag zijn er nog te veel leerlingen voor wie het recht op leren in gevaar is. Het aantal kinderen dat zonder getuigschrift de basisschool verlaat, is in enkele jaren verdubbeld. Er zijn veel kinderen die vandaag geen school hebben of er maar in zeer beperkte mate aanwezig mogen zijn. Te veel jongeren verlaten het secundair onderwijs zonder diploma. Kinderen en jongeren in armoede zijn oververtegenwoordigd in het buitengewoon onderwijs. Dat alles kunnen en mogen we niet aanvaarden. Inclusie blijft een uitdaging.

We stellen vast dat het huidige systeem niet meer tegemoetkomt aan de noden van leerlingen. Schoolteams zetten zich elke dag in om hun leerlingen het best mogelijke onderwijs te bieden. Ze worden echter te vaak geconfronteerd met uitdagingen die het voor hen moeilijk maken om goed onderwijs te geven. Als Katholiek Onderwijs Vlaanderen erkennen we deze uitdagende situatie. Niet alleen vallen leerlingen uit de boot, ook leraren houden het op deze manier niet vol. Laten we nog toe dat we in deze omstandigheden, met een versnippering van middelen moeten verder werken, of kiezen we resoluut voor het omslaan van een bladzijde?

Daarom is het nodig om het gesprek te openen over hoe we ons onderwijs anders kunnen organiseren, met oog voor de realiteit van vandaag en de kansen van morgen - het herdenken van het huidige onderwijssysteem kan ons helpen het antwoord te vinden. Een school die diversiteit en inclusie omarmt, durft haar eigen manier van 'school maken' kritisch te bevragen. Zo werkt ze eraan om tot gelijke en optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen te komen en draagt ze bij aan het versterken van de onderwijsfierheid bij leraren.

Als netwerkorganisatie Katholiek Onderwijs Vlaanderen bundelen we de krachten met alle spelers in ons netwerk om vanuit onze christelijke inspiratie kwaliteitsvol onderwijs te realiseren voor iedereen: zowel leerlingen als leraren. We willen dus effectief werk maken van 'scholen voor iedereen'.

Streven naar een ander onderwijssysteem - één dat werkelijk 'scholen voor iedereen' mogelijk maakt - vraagt een bewuste, proactieve, enthousiasmerende en inspirerende keuze. Het vertrekt immers vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kwaliteitsvol, zorgbreed en kansenrijk onderwijs voor alle leerlingen. Deze keuze wordt gedragen door een lokaal netwerk van (onderwijs)actoren dat flexibel maar doelgericht stappen zet. Actoren die, zeker in een eerste fase, buiten de lijnen van bestaande vanzelfsprekendheden durven denken en handelen. Zij hebben de moed en engageren zich om verandering in gang te zetten en onderwijs opnieuw vorm te geven. Hierbij houden ze het doel scherp voor ogen: het recht op volwaardig onderwijs teruggeven aan elke leerling en elke leraar.

2 Hoe?

We benaderen ‘scholen voor iedereen’ geïntegreerd vanuit een brede visie rond schooluitval. Dit wil zeggen dat we breed kijken naar verschillende uitsluitingsmechanismen zoals handicap/beperking, gender/geaardheid/geslacht, etnisch-culturele diversiteit, opleidingsniveau, armoede/sociale klasse en sociale mobiliteit, taal, religie, migratiestatus, leeftijd, ziekte, leerlingen zonder school of leerlingen die maar beperkte tijd welkom zijn op school... We bekijken deze als verschillende “startposities” die scholen kunnen kiezen om prioritair rond te werken, met de brede blik op inclusie als horizon én als onderstroom¹. Het is daarbij essentieel dat scholen opnieuw regie krijgen, zodat ze samen met hun ‘netwerken’ gericht kunnen inzetten daar waar de nood het hoogst is.

Sommige (basis)scholen zetten al volop in op het realiseren van een leerplan gebaseerd op de principes van een kennisrijk curriculum. Al dan niet starten ze als inspiratieschool aan dit traject waarin verschillende elementen als startpositie kunnen aangegrepen worden: leerplanrealisatie, klasmanagement, effectieve didactiek, leiderschap en schoolcultuur. Een kennisrijk curriculum biedt alle kinderen, ongeacht hun sociaaleconomische achtergrond, de kans om succesvol te zijn². Een startpositie voor pioniersnetwerken ‘scholen voor iedereen’ is ook hier te vinden.

3 Wie? Actoren en hun perspectieven

‘Scholen voor iedereen’ realiseer je niet als school alleen, maar in samenwerking met -en in relatie tot- de leerlingen en hun ouders én met verschillende actoren, de “spelers in het veld”. We geven hieronder een niet-volledige lijst van mogelijke partners:

- Leerlingen en hun ouders: Hoe kijken zij naar ‘scholen voor iedereen’? Hoe kunnen we hen actief betrekken in het debat en hun stem meepakken?
- Onderwijsactoren: scholen als “gemeenschap” van leerlingen, ouders, leerkrachten, ondersteuners, CLB, buitengewoon en gewoon onderwijs, leersteuncentra, lerarenopleidingen, hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, directeurs, middenkader, multidisciplinaire teams, pedagogische begeleiding ...
- Beleidsactoren: (lokale) overheid, besturen, scholengemeenschappen, netwerken, Katholiek Onderwijs Vlaanderen.
- Ondersteunende partners: welzijns- en gezondheidssector, buitenschoolse opvang, justitie, werkpartners en ook internaten spelen een rol binnen bredere (ondersteunings)netwerken.
- De regelgever: belangrijk om ook de regelgever niet uit het oog te verliezen, zij hebben immers de opdracht om de nodige aanpassingen te doen zodat het nemen van verantwoordelijkheid voor alle leerlingen ook daadwerkelijk mogelijk gemaakt wordt.

¹ Vrij naar Annet De Vroey: We zullen doorgaan. Werken aan een inclusieve schoolomgeving. 2017.

² Blatchford, R. (Ed.). (2019). *The primary curriculum leader's handbook* (ePub ed.). John Catt Educational.

4 De HORIZON

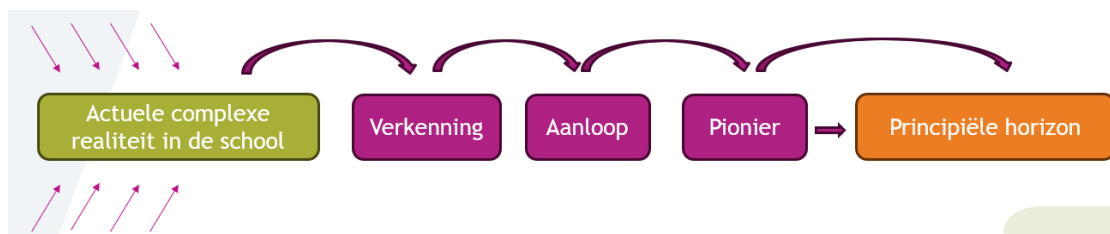
Vanuit onze christelijke inspiratie, onze waarden -geloof, hoop en liefde- en ons pedagogisch project kiezen we voor een transitie naar één inclusief onderwijssysteem met een heldere horizon in 2040.

We werken steeds in afstemming en op maat om samen in beweging te komen richting horizon³ waarbij we het evenwicht en de samenhang tussen onze eigen (brede) invulling van 'scholen voor iedereen' en de invulling vanuit de overheid blijven monitoren. Inclusie betekent immers meer dan enkel de focus op specifieke onderwijsbehoeften, inclusie geeft invulling aan het leerrecht voor elke leerling. 'Scholen voor iedereen' krijgt daarom voor ons volgende invulling:

We streven naar het realiseren van het leerrecht voor alle leerlingen, ook voor hen die hindernissen ervaren in hun schoolloopbaan, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid om alle leerlingen veilig mee te nemen in een kwaliteitsvol zorgbreed en kansenrijk onderwijs.

4.1 Via pioniersnetwerken naar 'scholen voor iedereen'

Deze principiële horizon verhoudt zich tot een complexe realiteit waar verschillende actoren, perspectieven en discussiepunten aanleiding kunnen geven tot verschillende keuzes. De centrale doelstelling is het werken aan een meer inclusief onderwijssysteem, vanuit een brede blik op diversiteit. Vanuit het brede werkveld organiseren we ons hierop door met verschillende snelheden rekening te houden.

- **Informatie delen 'scholen voor iedereen':** ongeacht de actuele, complexe situatie van de school of het schoolbestuur en de snelheid waarmee zij besluit om stappen te zetten binnen een van de onderstaande trajecten, engageren alle deelnemende scholen zich ertoe om hun ervaringen te delen. Op die manier versterken we elkaar als netwerk, laten we niemand achter en leren we van en met elkaar. Het beleidsplan van Katholiek Onderwijs Vlaanderen geeft hier mee richting.
- **Inleidend, verkennend traject 'scholen voor iedereen':** dit is een thematisch aanbod voor scholen, netwerken, besturen, scholengemeenschappen die zoekend zijn en nog eerder argwanend of met weerstand kijken naar de geformuleerde principiële horizon. Centraal staat het verwerven van inhoud, kennis en competentie vanuit de hieronder geschetste 7 thema's. Katholiek onderwijs zet in op een rijk inhoudelijk Vlaanderenbreed aanbod voor deze doelgroep en linkt in deze initiatieven aan de vooropgestelde horizon. Ook hier is deze dialoogtekst een hefboom om het bredere gesprek te initiëren - in alle vrijheid, maar met de duidelijke

³ Meer duiding bij aanleiding en horizon in bijlage.

verwachting tot engagement. Helemaal stilstaan is in feite geen optie: we roepen alle scholen op om de dialoog aan te gaan en in alle openheid het gesprek over de gedeelde visie te voeren.

- **Aanlooptraject ‘scholen voor iedereen’:** aanlooptraject waarbij scholen, scholengemeenschappen, bestaande netwerken, besturen op lokaal niveau in afstemming verkennen wat de mogelijkheden zijn om in de toekomst intensievere stappen naar ‘scholen voor iedereen’ te zetten. Centraal staat de verkennende dialoog omtrent ‘scholen voor iedereen’, deze nota fungeert daarbij als leidraad. De drie leidinggevende principes (zie verder) zijn richtinggevend en de inhoudelijke input vertrekt vanuit de 7 geschetste thema’s (zie verder). In de aanlooptrajecten krijgt de verworven expertise een prominente plaats. Katholiek onderwijs zet in op geïntegreerde begeleiding van deze aanlooptrajecten in elke regio en brengt partners samen in delende netwerken. De begeleiding focust zich op het tot stand brengen van een grondige verkenning en dialoog over de eerder geschetste horizon.
- **Pioniersnetwerken ‘scholen voor iedereen’:** een intensief traject met regie op lokaal niveau. Vanaf de pioniersfase omarmen we de drie leidinggevende principes:
 - We kiezen resoluut voor kwaliteitsvol onderwijs. Door het onderwijs terug meer te richten op ‘samen leren’ en meer gelijke kansen te bieden voor iedereen, zetten we de leerkrachten terug in hun kracht. Een kennisrijk curriculum is daarbij essentieel, omdat het houvast biedt, diepgaand leren mogelijk maakt en gelijke onderwijskansen bevordert, terwijl het tegelijk het vakmanschap van leerkrachten versterkt.
 - We gaan uit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid, samenwerken in multidisciplinaire teams en structurele partnerschappen met onderwijspartners en andere partners, waaronder onder andere Welzijn en Arbeid⁴.
 - We onderschrijven het ‘onvoorwaardelijk inschrijvingsrecht voor elke leerling in elke school’. We nuanceren dit slechts voor een kleine groep leerlingen met heel specifieke noden die een specifiek aanbod en/of aanpak nodig hebben. Ook hier is het streefdoel om deze groep zo klein mogelijk te houden.

Deze drie principes krijgen werden vanuit een bredere invulling op kwaliteitsvol zorgbreed en kansrijk onderwijs opgenomen in het nieuwe [beleids- en begeleidingsplan](#) van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.

4.2 Pionieren? Concreet!

Als school doe je dit niet alleen, maar vertrek je vanuit een pioniersnetwerk, een lokaal samenwerkingsverband. ‘Netwerken voor iedereen’ bestaan uit verschillende actoren of partners, afhankelijk van de lokale situatie: scholen gewoon onderwijs, scholen buitengewoon onderwijs, leersteuncentra, CLB en andere (schoolexterne) partners. Deze netwerken kunnen vorm krijgen op lokaal niveau, bestuursniveau, niveau scholengemeenschap en veronderstellen een minimaal aantal partners. Een school kan in die zin dus louter in samenwerking en dus niet op zichzelf evolueren naar ‘een school voor iedereen’.

Deze concrete invulling, de eerste beweging begint wel lokaal, op één plek, met een team dat durft te experimenteren, te leren en opnieuw te proberen. Deze school is geen eiland, maar de echte verandering gebeurt weliswaar op de vloer van één school. Daar waar leerlingen toekomen, waar samen keuzes worden gemaakt, daar waar elke dag opnieuw wordt gebouwd aan inclusief onderwijs.

⁴ Arbeid: vooral van toepassing voor secundair onderwijs

4.3 Startposities

Er zijn in verschillende contexten verschillende startposities voor het begrip **pioniersnetwerken 'scholen voor iedereen'**: specifieke onderwijsbehoeften, handicap, ongekwalificeerde uitstroom, OKAN, niet begeleide minderjarige nieuwkomers, jongeren uit specifieke kansengroepen, kinderen en jongeren die uitdagend gedrag stellen, zieke kinderen, kinderen die geen school hebben of vinden ... We hanteren een brede invulling van 'onderwijs voor iedereen' met de brede blik op inclusie als horizon én als onderstroom. Uitgangspunt is het recht op onderwijs VOOR IEDEREEN: alle leerlingen die zich aandienen, los van achtergrond, etikettering, context, type ... vanuit een diversiteit aan identiteitskenmerken⁵.

4.4 Essentiële factoren en begeleiding

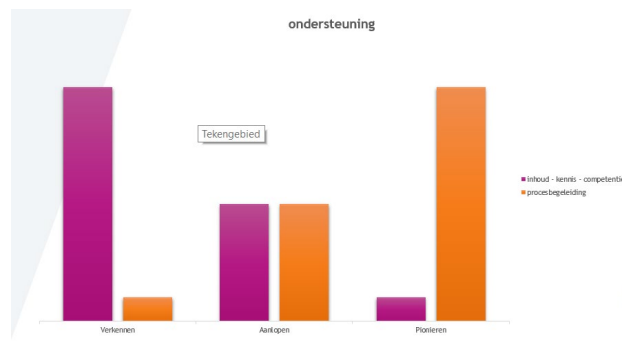
Een 'school voor iedereen' vraagt om samenwerking tussen alle actoren, duidelijke rolverdeling en een gezamenlijke aanpak. Ook de overheid moet haar fundamentele rol hierin opnemen door structureel en voldoende middelen te voorzien die deze transitie mogelijk maken.

We weerhouden 7 grote thema's⁶ die essentiële factoren zijn in het realiseren van kwaliteitsvol inclusief onderwijs:

- 1 Visie en identiteit en cultuur
- 2 Curriculum en didactiek (praktijk)
- 3 Samenwerking en communicatie (beleid) -> partnerschappen
- 4 Leer- en onderwijsomgeving (praktijk - beleid)
 - o Efficiënte schoolorganisatie
 - o Data-geïnformeerd werken
 - o Beleidsvoerend vermogen
 - o Referentiekader onderwijskwaliteit, referentiekader kwaliteitsvolle leersteun en andere.
 - o Kwaliteitsvol besturen
 - o Toegankelijke leeromgeving, lespraktijk en schoolgebouwen
- 5 Transitie management en procesbegeleiding (praktijk - beleid - cultuur)
- 6 Gedeeld dialogaal, onderwijskundig leiderschap (beleid - cultuur)
- 7 Inclusie en diversiteit: inhoudelijke verdieping (praktijk)

Katholiek onderwijs zet in op geïntegreerde, nabije en intensieve begeleiding, bij aanvang zal het gaan om 5 pioniersnetwerken per regio in lokale netwerken, en maakt hiervoor per regio middelen vrij. In een eerste fase zal de ondersteuning eerder inhoudelijk van aard zijn, in de zoektocht naar de eigen positie op het continuüm van inclusie. Naarmate de evolutie vorm krijgt in de richting van de horizon verwachten we dat de nood aan ondersteuning zich eerder op het proces zal concentreren.

We stellen de ondersteuning als volgt schematisch voor:

5 Pragmatische discussiepunten

Deze dialoognota biedt handvatten om het gesprek op gang te brengen, om in debat te gaan en samen te bespreken hoe we kunnen evolueren naar kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen vanuit een gedragen gezamenlijke verantwoordelijkheid. Een aantal discussiepunten komt vaak terug, en voeden de constructieve dialoog richting de horizon ‘scholen voor iedereen’. Hierbij enkele mogelijke discussiepunten. Deze lijst is zeker niet volledig. Je kan deze ook aanvullen met vragen waarmee je zelf in je eigen schoolpraktijk te maken krijgt.

1 Visie en identiteit en cultuur

- Waarom zouden wij kiezen om een ‘school voor iedereen’ te worden? Waar zien we kansen? Waar liggen er uitdagingen? Wat is onze ‘why’?
- Hoe gaan we constructief om met onze concurrentiepositionering in de lokale context: als wij ons profileren als netwerk voor iedereen lopen we dan niet het risico om een aanzuigeffect in de regio te creëren waardoor het profiel van ons netwerk verandert en onze concurrentiepositie onder druk komt?
- Houden we rekening met de keuzevrijheid voor ouders vanuit de vrijheid van onderwijs? Hebben alle ouders nog de kans om een geschikte school te vinden voor hun kind, al dan niet in een meer gesegregerde setting?
- Is er nood aan een eenduidige definitie van het begrip inclusie of is net de dialoog die we hier samen rondvoeren met verschillende actoren, en het proces dat we hier rond lopen zowel op beleids- als op casusniveau meer betekenisvol dan een sluitende definitie van het begrip?
- ...

2 Curriculum en didactiek (praktijk)

- Hoe maken we onderwijsprofessionals meer handelingsbekwaam? Er zijn grote kennisnoden en spanningsvelden tussen brede basiszorg en verhoogde zorg.⁵
- Zal dit niet leiden tot een verdere daling van het onderwijsniveau? Welk effect heeft dit op leerlingen met een kansrijker profiel? *Nationaal⁶ en internationaal onderzoek wijst kraakhelder uit dat inclusieve of diversiteitsresponsieve leeromgevingen niet noodzakelijk leiden tot daling van de onderwijskwaliteit.*
- ...

⁵ De Neve, D., Van Mieghem, A., Struyf, E., Bodvin, K., & Vets, S. (2025). *Kennishiaten in de brede basiszorg en verhoogde zorg: Een literatuurstudie, vragenlijstonderzoek en Delphi studie*. Eindrapport februari 2025. Karel de Grote Hogeschool & Universiteit Antwerpen.

<https://leerpunt.be/onderzoeken/kennishiaten-brede-basiszorg-verhoogde-zorg>

⁶ Orhan Agirdag & Jozefien De Leersnyder (29 Aug 2024): Against the odds: predictors of academic success and excellence in majority-minority schools, School Effectiveness and School Improvement, DOI: 10.1080/09243453.2024.2385938.

3 Samenwerking en communicatie (beleid) -> partnerschappen

- Er is nood aan een sterker draagvlak, ondanks de vele onderwijsvernieuwingen. Hoe versterken we de draagkracht van het werkveld? Hoe maken we actoren meer handelingsbekwaam? hoe hanteren we de angst dat de druk hierdoor nog meer zal toenemen? *Door geïntegreerd te werken, vanuit een heldere visie ... vermijden we dat scholen, netwerken, scholengemeenschappen stapelen eerder dan puzzelen. Vanuit een heldere horizon kunnen we -elk op eigen tempo- stappen zetten, gedegen afstemming tussen de pragmatiek van de lokale context en de horizon is hierbij belangrijk.*
- Hoe vormt de versterkte samenwerking met welzijn (en andere belendende domeinen) een hefboom in de evolutie naar bredere, inclusieve scholen? Hoe geven we ook de versterkte samenwerking met meer vanzelfsprekende partners zoals CLB, LSC, PBD, ... vorm?
- Verantwoordelijkheid delen is heel wat anders dan gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. Wat is er nodig in de samenwerking tussen onderwijs en welzijn om ten volle de **gezamenlijke** verantwoordelijkheid rond 'scholen voor iedereen' te nemen?
- In sommige regio's wordt reeds netoverstijgend samengewerkt. Welke kansen liggen hierin op het lokaal niveau? Hoe kunnen we hier op inhaken zonder afbreuk te doen aan de eigen ambitie of aan de kracht van het lokaal netoverstijgend netwerk?
- Wellicht biedt een meer planmatige, weloverwogen afgestemde aanpak op niveau van scholengemeenschappen, scholengroepen, schoolbesturen en ook regio's, steden en gemeenten een oplossing. Dan vertrekt de aanpak vanuit een coalition of the willing; uiteraard dient de diversiteit aan scholen en schoolpopulaties mee een plaats te krijgen in dit gesprek.
- Hoe lopen we een participatief proces waar de stem van ouders en leerlingen een volwaardige plaats krijgt?
- ...

4 Leer- en onderwijsomgeving (praktijk - beleid)

- 'Scholen voor iedereen' veronderstelt ingrepen op infrastructuur in alle scholen. Moeten alle scholen op hetzelfde moment infrastructuur aanpakken of dienen zich opportuniteiten aan wanneer netwerken voor iedereen zich anders organiseren en/of infrastructuur anders benutten?
- Hoe benaderen we 'scholen voor iedereen' vanuit de optiek programmatie? Verdwijnen de scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs? Verdwijnen dan de leersteuncentra? Worden zij allemaal (samen) 'scholen voor iedereen'? Hoe borgen we de in het buitengewoon onderwijs aanwezige specifieke doelgroepenexpertise? Welke kansen en belemmeringen zien we hier?
- Is dit haalbaar zonder extra financiering? Wat is het maximaal effect van -binnen de bestaande regelgeving- middelen anders in te zetten, en welke regelluwte is nodig om dit nog efficiënter te doen? Welk signaal geven we hieromtrent aan de overheid én op welke manier optimaliseren we schooloverstijgende samenwerking i.f.v. financiering?
- ...

5 Transitie management en procesbegeleiding (praktijk - beleid - cultuur)

- Hoe haalbaar is dit in situaties waar de onderwijskwaliteit onder druk staat ten gevolge van het lerarentekort? Welke opportuniteiten biedt het herschikken, verdelen van middelen? Levert dit ook hier mogelijks ademruimte of werkt het net nog meer belemmerend?
- Hoe verhogen we de teameffectiviteit in scholen door te focussen op heldere doelen en prioriteiten, verbindend samenwerken, duidelijke rollen en verantwoordelijkheden zonder de werkdruk op te voeren?
- ...

- 6 Gedeeld dialogaal, onderwijskundig leiderschap (beleid-cultuur)
 - Hoe versterken we het leiderschap in de netwerken om vanuit sterke inclusieve en diversiteitsresponsieve praktijken visie en cultuur vorm te geven?⁷
 - ...
 -
- 7 Inclusie en diversiteit: inhoudelijke verdieping (praktijk)
 - Hoe houden we de gesegregeerde groep zo klein en zo tijdelijk als mogelijk als streefdoel?
 - *Deze kleine groep houdt ons niet tegen om in te zetten op de grootste groep, de ‘school voor iedereen’ is zo nabij mogelijk: hierbij hanteren we maximaal het principe van dezelfde schoolpoort.*
 - Hoe verhogen we de diversiteitsresponsiviteit op de klasvloer en geven we een meer inclusief onderwijs concreet vorm in de dagelijkse praktijk?
 - ...

Via [deze link](#) bouwen we samen verder aan wat we leren, de vragen die we hebben, antwoorden die gevonden worden, ervaringen bij het gebruik van deze dialoognota, hindernissen en succeservaringen bij de verschillende trajecten die lopen. Deel en leer hier, zo bouwen we samen - als groot netwerk- aan onze gezamenlijke horizon met oog voor elke leerling.

6 Conclusie en aanbevelingen

Katholiek Onderwijs Vlaanderen kiest -vanuit haar missie, visie en waarden- voor de transitie naar één inclusief onderwijssysteem met een heldere horizon in 2040.

Het streefdoel is daarbij het realiseren van het leerrecht voor alle leerlingen vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid om alle leerlingen veilig mee te nemen in een kwaliteitsvol zorgbreed en kansenrijk onderwijs.

Vanuit een brede blik op diversiteit beschouwen we inclusie als brede onderstroom, de inclusieve school als sterke bedding, met maatregelen en interventies als ‘tools’ om alle leerlingen veilig mee te nemen en hen kwaliteitsvol zorgbreed en kansenrijk onderwijs te bieden.

Zo groeien WIJ SAMEN -vanuit geloof, hoop en liefde- naar een onderwijssysteem waar ELKE leerling kan en mag leren.

⁷ <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/visie-op-leiderschap>

Bijlage:

Aanleiding?

In juni 2024 stelde de Onafhankelijke Commissie Inclusief Onderwijs haar advies 'Evolutie naar scholen voor iedereen'⁸ voor met een plan om geleidelijk aan te evolueren naar één inclusief onderwijssysteem, waar alle leerlingen toegang hebben tot onderwijs in een school naar keuze. Er werd een tijdspad uitgetekend tot 2040 waarin verschillende acties worden voorgesteld om het einddoel te realiseren.

In september 2024 stelde het Rekenhof haar rapport over de toegang en uitstroom van het buitengewoon onderwijs⁹ voor. Het Rekenhof stelde vast dat over de periode van de laatste vier jaar het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs met 13% gestegen is. Men ziet zowel in het buitengewoon basis- als in het buitengewoon secundair onderwijs een stijging, maar de toename is het grootste in het buitengewoon kleuteronderwijs. Er zijn opvallend meer kleuters met een profiel type 2, verstandelijke beperking. In heel het buitengewoon onderwijs neemt type 9 voor leerlingen met een autismespectrumstoornis erg toe. Meer dan de helft van de leerlingen in buitengewoon onderwijs is kansarm.

Dit advies en dit rapport triggerde Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Vanuit onze christelijke inspiratie, onze waarden -geloof, hoop en liefde- en ons pedagogisch project kiezen we voor een transitie naar één inclusief onderwijssysteem met een heldere horizon in 2040. We stemmen onze visie af met de politieke keuzes die we terugvinden in de nota aan de Vlaamse regering 'visienota stappenplan richting een inclusiever onderwijs' (2025-04-04) en de aangekondigde Staten-Generaal. We kiezen er proactief voor om stappen te zetten richting 'scholen voor iedereen', vanuit een brede focus.

Het is belangrijk dat we met z'n allen over deze horizon in debat en dialoog gaan en dat we als "grote wij" -alle scholen, gewoon en buitengewoon, leersteuncentra, internaten, hoger onderwijs en volwassenenonderwijs- kiezen voor de principiële horizon: **kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen vanuit een gedragen gezamenlijke verantwoordelijkheid.**

⁸ Evolutie naar scholen voor iedereen. Advies van de onafhankelijke Commissie Inclusief Onderwijs. 2024. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestanden/advies-commissie-inclusief-onderwijs.pdf>

⁹ Verslag van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement. Brussel, september 2024. Buitengewoon onderwijs: toegang en uitstroom. https://www.ccrek.be/sites/default/files/Docs/2024_38_BuitengewoonOnderwijs.pdf

Horizon in 2040?

We kiezen ervoor om de horizon scherp te stellen. We streven naar één inclusief onderwijssysteem tegen 2040. De keuze om de vooropgestelde datum van de commissie Struyf te volgen, is voor Katholiek Onderwijs Vlaanderen ingegeven vanuit drie invalshoeken:

1 Politiek

We lezen in de visienota van Minister Demir¹⁰ de betrachting om via een consultatienota in het Vlaams Parlement te streven naar een breed gedragen resolutie met het oog op de evolutie naar een meer inclusief onderwijssysteem tegen 2040. Het is belangrijk om als brede netwerkvereniging onze ambitie hierop te aligneren zodat het duidelijk wordt dat het niet slechts een wens is, maar dat we daadwerkelijk deze weg inslaan om tot verandering, tot een nieuw onderwijssysteem te komen.

‘Derhalve vertrekt de Vlaamse regering¹⁰ van een tijdspad tot 2040, met tussentijdse evaluaties door een onafhankelijk orgaan. Dit tijdspad geeft weer hoe wordt toegewerkt naar het einddoel. Er wordt gewerkt in drie fases, over drie legislaturen, om overal in Vlaanderen scholen voor iedereen te realiseren: een opstartfase (2024-2029), een overgangsfase (2029-2034) en een implementatiefase (2034-2039).’

2 Inhoudelijk

Onderwijs voor alle leerlingen, waarbij we niet meer toelaten dat leerlingen uit de boot vallen, wordt onze gezamenlijke uitdaging en ambitie. Via verschillende startposities stimuleren we scholen om vanuit een eigen ‘burning platform’ deze weg in te slaan. Starten vanuit een urgentie geeft echter geen vrijgeleide om de ambitie enkel daarop te richten. Door scholen en netwerken de tijd te geven om tegen 2040 toe te werken naar een nieuw onderwijssysteem, ontstaat er enerzijds tijd en ruimte om de nodige stappen te zetten inzake prioritering, en blijft anderzijds de urgentie toch duidelijk genoeg om vanuit verschillende startposities tot actie over te gaan.

3 Strategisch

Het niet bepalen van een eindpunt zou kunnen doen vermoeden dat het een optie is om niet te starten. Een visietekst zoals we eerder opmaakten: “Onderwijs voor alle leerlingen in 2025: de wervende kracht van een droom”¹¹ zette de ambitie onvoldoende op scherp. Met deze dialoognota willen we onze ambitie kracht bij zetten. We geloven in de horizon, we geloven dat we - vanuit onze opdracht - belangrijke stappen te zetten hebben om niet meer toe te laten dat leerlingen uit de boot vallen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen neemt zijn verantwoordelijkheid en zorgt ervoor dat in 2040 het leerrecht van elke leerling gegarandeerd wordt waarbij we samen alles in het werk stellen om geen van onze leden achter te laten, ongeacht wie aan welke snelheid het traject aanvat.

¹⁰ Vlaamse Regering. (2025). *Visienota: Stappenplan richting een inclusiever onderwijs*. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestanden/visienota-stappenplan-richting-inclusiever-onderwijs.pdf>

¹¹ Katholiek Onderwijs Vlaanderen. (z.d.). *Onderwijs voor alle leerlingen in 2025: De wervende kracht van een droom*. Geraadpleegd op 31 mei 2025, van <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/katholieke-dialogschool/basisteksten/onderwijs-voor-alle-leerlingen-in-2025>